

25. Mar. 1837

SENDER

Martinus Rørbye

RECIPIENT

C.W. Eckersberg

FACTS

Document type:

Letter

General comment:

Brev nr. 98 på Rørbyes liste over
afsendte breve 1834-37.

Sender's location:

Rom

Recipient's location:

København

Mentioned people:

Gregor XVI

Michelangelo

Gottlieb Bindesbøll

Ditlev Conrad Blunck

Ferdinando Cavalieri

Constantin Hansen

Heatfield

Christian Frederik Holm

Jørgen Hansen Koch

F.C. Krohn

Albert Küchler

Mikhail Lebedev

Dietrich Wilhelm Lindau

J.L. Lund

Károly Markó

Wilhelm Marstrand

Ernst Meyer

Adam Müller

Fritz Paulsen

Ida Athalia Rørbye

Peter Brønnum Scavenius

Xavier Sigalon

Jørgen Sonne

Bertel Thorvaldsen

Johann Martin von Wagner

Omtalte værker:

En græsk guitarfabrikant

En tyrkisk notarius opsætter en

kontrakt imellem en mand og en kone.

Scenen er foran moskeen i Top-Hanha

i Constantinopel

Archive:

Det kgl. Bibliotek, Bøllingske

brevsamling, 4°, 940

Trykt udgave:

Jørgen B. Hartmann: "Breve fra
Martinus Rørbye 1835-48" i
Personalhistorisk Tidsskrift, 1950, s.
7-12.

TRANSCRIPTION

Rom den 25de Martz 1837.

Endelig kjære Eckersberg er jeg nu kommen saa vit, at jeg igjen kan tilskrive dig; alt længe har jeg været betænkt derpaa; men Omstændigheder, og flere Aarsager har ladet mig udsætte det, indtil jeg nu indseer, at det ville være urigtigt længere at dvæle, da jeg dog bestandig smigrer mig med, at du har vedligeholdt din tidligere Godhed for mig, og altsaa vel kunne gjøre Fordring paa at viide, hvorledes jeg havde det, og hvormed jeg beskæftigede mig. Nødig ville jeg tabe din gode Meening om mig, den jeg virkelig veed at sætte den rette Priis paa, og dette Brevs saa lange Udeblivelse, kunne dog maaske have gjort dig lidt vaklende, idet du ikke vil have kunnet indsee nogen Grund til min Taushed. Dog som en meget vigtig vil jeg anføre, at det her i Rom i Vinter ikke er gaaet mig bedre, end saa mange Andre der har været plaget af den velbekjente Feber; mig holt den i saare lang Tiid, fra alt Arbeide, idet jeg næsten intet Øjeblik viste mig frie, og befant jeg mig i en kun maadelig Forfatning. Paa Landet, hvor jeg havde tildraget mig den, blev jeg den efter kort Tiid igjen løs; men den vænte desto slemmere tilbage, da jeg kom til Rom, og blev den tilsist til en haardnakket fjerde-Dags Feber, efter at jeg først længe havde været plaget af den hver Dag. Tilsist syntes den dog, at jeg havde havt nok af dens ubehagelige Selskab, om dette blev fremkaldt af den Mængde Kina og Chinin, jeg havde taget, eller om det laae i Luften, veed jeg ikke, men min Tilstand føler jeg nu, at være heelt forskjellig, da jeg igjen har Lyst til at foretage mig, hvad det end skulle være. Hvad de øvrige Landsmænd her angaar, da ere de Alle raske, de ere Alle meer eller mindre beskæftiget med Malerier, dog noget betydeligt har ingen nu for; Blunk¹ har gjort en Gjentakelse af et Malerie, han omtrent for et Aar siden malede til Torvaldsen,² og som forestiller Noah og hans Familie i Arken, hvor netop Duen er vent tilbage med Oliegreenen; ³ unægtelig er dette et af B's smukkeste Arbeider, og dette, han nu anden gang har malet for en Mand, jeg tror i Mailand, synes mig at være endnu bedre end det første. Kyckler⁴ maler paa et Familie Malerie⁵ for Oberst Pauelsen⁶ her; Ideen dertil tror jeg tildeels er af Torvaldsen, men K har maattet arrangere det Heele ganske anderledes, for at det kunne gjøre et Malerie, og jeg synes han bliver heldig dermed. Meyer⁷ har efter at have endt, det Malerie han sente Kammerjunker Scavenius⁸ endnu ikke begyndt noget betydeligere Malerie, men malet forskjellige smaae-Billeder, for det meeste Gjentakelser af tidligere, dig bekjente Arbeider; det Malerie til Skavenius tænker jeg mig har behaget dig, mig forekom det særdeles smukt. Bindesbøll⁹ er endnu her i Rom, og altid beskæftiget

med sine arkitektoniske Proiecter [af Torvaldsen's Musseum], hvoriblant der ere mange meget smukke. Var man i Danmark Mahumedanere, ville B. bestemt blive en ganske udmærket Bygmester; thi han sværmer ligesaa godt. som jeg over Alt, hvad der er tyrkisk, dog afholder dette ham ikke fra, ogsaa at frembringe Noget smukt efter andre Fordringer. •2• Sonne¹⁰ maler paa et Billede, der ogsaa er en Gjentagelse af et tidligere, som jeg tror blev det første sent hjem, og kjøbt af Kunstforeningen, saa at du maae kjende det; det forestillede Bønder, der droge til Marked.¹¹ Et smukt Malerie var det unægtelig; men til at gjentage det oftere, kunne jeg just ikke have Lyst til; dog her i Rom byder det Economiske ofte saadanne Gjentagelser, da det første Malerie, som oftest, ved Modellernes Dyrhed, bliver saa bekosteligt for Kunstneren, at det kun saare slet betaler sig, naar ikke en Gjentagelse nogenlunde bøder derpaa. Sonne og Kuchler have rigtig sent nogle Malerier til Udstillingen i Hanover, om de ere solgte veed jeg endnu ikke, dog kan jeg [overstreget: ikke] |ei| tvivle derom. – Hansen¹² har nu ent sit Malerie, der forestiller Pladsen ved Vesta Templet,¹³ det er efter min Meening meget godt lykkedes ham; saavel det arcitectoniske, som Figurene ere meget smukt malet, og jeg kan aldrig tvivle om, at det jo vil finde Bifald hjemme, og blive godt solgt; thi var det ikke hans Bestemmelse at sende det hjem, er der vist ingen Tvivl om, han jo her paa Udstillingen med Lethed ville blive af dermed, og da ogsaa blive betalt bedre, end hvad han kan vente hjemme fra. Men jeg er ganske af Hansen's Meening, hvad det angaar at sende Maleriet hjem, da det dog paaligger ham, at viise hvorledes han benytter sin Tiid, imedens han nyder Understøttelse. – Marstrand¹⁴ har endnu ikke begynt noget ordentligt Malerie, han har malet et Par Hoveder efter Naturen, og iøvrigt brugt sin Tiid med at gjøre sig bekjent med Alt, hvad her er at see. At han derfor endnu ikke ret er kommen til roligt Overlæg begriber jeg meget vel, naar jeg tænker tilbage paa det første halve Aar, jeg opholdt mig i Rom; jeg var som halvt forstyrret af den Mængde af Kunst Sager, hvoraf jeg alle Dage saa nye, og hvoraf de fleste i høi Grad tiltalte mig. Det er unægteligt en sand Prøvelse at komme hid; thi hvad man ikke kommer ivildrede med ved Maleriernes, og de øvrige Kunstværkers store Forskjellighed, det kommer man, ved at høre de absurdeste Domme, ofte udtalte af Mænd, hvem man kunne have tiltroet mere sund Dom, og som man dog, for deres egne Frembringelsers Skyld, maa agte som Kunstnere. Ogsaa for Marstrand er dette en haard Nød, han kjender endnu for lidet til Tønen her; men jeg tiltror ham, at han ikke opgiver de Grundprindsipper om Kunsten, han fra dig har medbragt, og som her sandelig er et godt Værn. – Krohn¹⁵ har, som du veed, for Øjeblikket ingen Medaille i Arbeide, han er beskjæftiget

med et andet Stempel, med en Figur, der forestiller Danmark; dog dens Bestemmelse veed jeg ikke. Inden K: kommer hjem tænker jeg han har samlet et heelt Myntkabinet, da han er umaadelig ivrig i Alt, hvad der angaar Oldsager; tidlig og silde er han paa Færde, for at see, hvad Bønderne bringe ind fra Landet, eller hvad Antiquarene have faaet af Mynter, Vaser etc: og om Noget deraf lader sig kjøbe til taalelige Priiser. Men desværre fordærve Englænderne, saavel for ham, som for saa mange andre Samlere, all Handel, idet de ikke behøve saa nøie at see efter Priiserne. – Dog nu tilsist maae jeg, i denne min korte Beretning om de unge danske Kunstnere her, heller ikke undlade, at siige dig kjære Ecersberg, at heller ikke jeg har været efterladende med mit Malerie; men flere Tegninger jeg i Løbet af Vinteren har gjort for Fremmede her,¹⁶ have meget opholdt mig, og dog synes jeg ikke jeg kunne lade en tilbuden Fordeel ubenyttet. Endnu maae jeg male et lille græsk Malerie for en Englænder her,¹⁷ da vil jeg ende mit tyrkiske,¹⁸ og da formodentlig siige Rom Farvel. Min Reise vil formodentlig strax gaae mod Norden, da min Plan først at besøge Sicilien vist ikke vil lade sig udføre, da jeg, for at vende tilbage maatte underkaste mig en lang Quaraintaine hvilket jeg synes at være Tidsspiilde, og urimeligt Pengetab, og for begge Deelee[?] maae jeg vel vogte mig, da der endnu er Meget der skal sees, inden jeg kommer hjem. Vil Du beede •3• Justitsraad Holm¹⁹ at han vil tænke paa mig, saa snart, der er falden nogen Resolution, hvad Fondet angaar, med det første skal jeg dog selv tilskrive ham. Saavel ham, som Etatsraad Kock²⁰ har jeg alt længe skyldt det; men du kjender vel den Sorg, der kom over vores Familie, idet min kjære Søster Athalia²¹ døde, det satte mig her saa ganske ud af Houmeur, at jeg ganske følte mig usikkert til Alt og mest til at skrive til Hjemmet, hvorfra saadanne Ulykkesbud bragtes mig. Tiiden har imidlertid ladet mig indsee, at jeg ikke var ulykkeligere, end saa mange Andre, og at det var en Skjæbne, alle var underkastede. Jeg maatte ved Fornuftens Hjælp søge at bære min Sorg, det er jo dog blot Begyndelsen af det Meget, der endnu forestaar mig i Livet; naar man seer sig omgivet af en elsket Familie og kjære Venner, der dog alle engang maae blive Dødens Bytte. Held den, der tidligt kaldes, hans Skjæbne synes mig misundelsesværdig, han kjender ikke de Tilbageblevnes Sorger. – Opholdet her i Rom, har just ikke heller i Vinter været meget sikkert, for hvoe der vare i slet Houmeur; neppe tror jeg, at det kan have været værre hjemme, hvad Veierliget angaaer: gamle Rommere forsikre, at de i det minste i de 30 siste Aar, ikke kan erindre en saadan Vinter; altiid Regn, fleere gange ganske betydeligt Sneeveier og Haggelbyger, i denne Maaned kan man tælle de enkelte gode Dage, der have afløst det afskyelige

Mørke; men paa en saadan smuk Dag her i Italien glemmer man ogsaa snart det ovenstaaende Onde, og naar man da spadserer ganske let klædt, erindrer man med Møje, at det er Vinter, og kan man da ikke vel begribe, hvorledes man Dagen forud, maaske har følt mere Kulde, end i de nordligere Klima. I denne Tiid er Udstillingen aaben her; men faae ere Arbeiderne, der udmærke dem; Farve have saare Mange, man synes for Tiiden næsten overalt blot at hiige derefter, selv med Opofrelse af det Corecte i Tegning og Fremstillings Maade, der ganske synes at underordnes. Om Kunsten saaledes drives paa den rigtige Maade maae jeg meget betvivle, i det minste viise her et Par Arbeider, til hvilken latterlig Yderlighed Saadant fører. Landskabsfaget er baade det dominerende paa denne Udstilling, og der findes deriblant fleere gode Malerier end i de andre Gener; fortrinsviis maae jeg nævne Ungareren Marco,²² han forbinder med meget Studie i hans Malerier en meget behagelig Colorit og en omhyggelig Pendsel. – Et Par Landskaber af en Russer Lebedeff²³ har ogsaa tiltalt mig meget, men derom har jeg været stærkt oppe at disputere; det forekom mig at jeg har Ret, der er en Sandhed i Billederne der er skuffende, et Solskin, saa at Øiet virkelig bedrages og dette kan de gode Folk ikke alle see, de meene Alt skal stilliseres, mig er dette noget Utaaleligt, naar det saaledes misbruges, at man ikke kan finde, selv den skjønneste Natur smuk, naar man ikke seer at Kunstneren har taget af eller sat til efter Gotbefindende for at opnaa hvad man kalder S[t]iil. Begge disse Malerier ere fra Egnen ved Albano og Nemi du kjender begge Steder, og veed da, om et Menneske kan componere bedre, end [det] Naturen der viiser. – Af Genermalerne er vel Lindau²⁴ den beste af dem der have udstillet, noget Overordentligt er imidlertid ikke hans Billede, der forestiller en Neapolitansk Improvisator. Af Englænderne ere der blot Landskaber, udmærkede hvad Farven angaar; men dette er ogsaa Alt. Rommeren Cavallieri²⁵ har et stort Familie Malerie, der er af en uhyre Farvepragt; men hvad Anordningen [angaar] det mest affecterte Tøi, man vel kan tænke sig. Og han er dog een af de beste Italienere, nogle ere under All Kritik. Af hvad jeg endnu kjender af Kunst-Frembringelser her i den seenere Tiid, gaae Tyskerne af med Seieren; det franske Academies Udstilling er endnu ikke aabnet, saa at man ei veed hvad man der faar at see. Udmærket var en Copie af Michel Angelo's²⁶ Dommedag, der for kort Tiid siden her var at see;²⁷ den var næsten i samme Størrelse som Original Maleriet og malet af en Franskmand²⁸ for Kirken Petite Augustin i Paris. Han skal have brugt lidt over 2 Aar dertil; men Tiiden var vel anvent, jeg kan næsten siige at der i denne Copie Intet var tilbage at ønske; og hvad den Nydelse at betragte det angaar, da var den for mig større, en naar jeg

betrakter Originalen halv tilrøget og i det slette Lys. – Dog jeg tør ikke opholde dig længer ved at tale om Alt dette, der er saa meget jeg kunne ville siige; men Plads for Alt har jeg ikke. Om Torvaldsen²⁹ kommer, eller ikke, kan jeg vel tænke man nu gjerne ønsker at viide hjemme, og efter hvad han nu selv med Bestemthed siiger, skulle jeg dog troe han dennegang gjorde Alvor deraf. Manden er i den seenere Tiid i ypperligt Lune, han er fra Vyrtenberg bleven sent deres store Comandeur Kors, jeg erindrer ikke hvorledes Ordenen heeder; men den synes at have gjort Virkning paa den gamle Herre. Hans Statue af Conradin har han for nylig endt, den er •2• i lidet over naturlig Størrelse, og efter hvad jeg tør yttre, særdeeles smuk ved sin Simplicitet. Torvaldsen's Bestemmelse er at følges med Wagener³⁰ til Mynchen og derfra reise hjem. Wagener besøger Mynchen for at opstille sin store Frise, der forestiller de Tyskes Indtog i Tyskland, og som han nylig er bleven færdig med; det er bestemt for det saakaldte Walhalla, og et værdigt Arbeide derfor er det unægteligt, fult af den største Originalitet. – Her i Vatikanet har den nuværende Pave³¹ ladet indrette og aabne et Musseum for Brontzer og Vaser, Noget der hidindtil der manglede; der ere smukke Ting deri; men naar man har seet det Neapolitanske, er dette kun saare lidet, og •1• langt fra kan det sammenlignes med Vatikanets tidligere indrettede Musseer. Førend jeg ender, kan jeg ikke undlade at underrette dig kjære Eckersberg, om alle Landsmændenes store Forundring, ved et Brev Blunk for kort siden modtog fra Professor Lund;³² han skrev deri om en Opgave Kunstforeningen havde udsat, og tilføiede da, at den tillige Alt var vunden af Møller,³³ Lund udtrykte som det synes sin Forundring over, at Ingen her havde indsent Skidser; han maae have været uviidende om, at ikke det Ringeste var meddeelt os fra Kunstforeningen desangaaende; vi har vel engang af et privat Brev hørt tale om, at saadan Opgave var paatænkt; men siden troede Alle at det igjen maatte være opgiven, da man aldeles Intet siden hørte. Har nogen herved Feil, da er det visselig dem der have forglemt at skrive derom; thi her veed jeg et Par af Kunstnerne, der meget havde haft Lyst at behandle det opgivne Susiet. – Dog mit Papiir er fult, jeg slutter med at beede dig meget at hilse alle gode Venner og Bekjente, og ønsker jeg Intet ivrigere end at du kjære Eckersberg bestandig vil beholde i kjær Erindring din altiid saare hengivne

M. Rørbye.

¹ Ditlev Conrad Blunck.

² Bertel Thorvaldsen.

³ Første version af maleriet tilhører Thorvaldsens Museum, inv.nr. B198. Gentagelsen solgtes på auktion hos Bruun Rasmussen i 1981.

⁴ Albert Küchler.

⁵ Thorvaldsens Museum, inv.nr. B245.

⁶ Fritz Paulsen.

⁷ Ernst Meyer.

⁸ Peter Brønnum Scavenius havde bestilt Søfolk, som sætter rejsende i land ved Capri, som var udstillet på Charlottenborg i foråret 1837.

⁹ Gottlieb Bindesbøll.

¹⁰ Jørgen Sonne.

¹¹ Første version af maleriet var udstillet på Charlottenborg i 1837 og har senest været solgt på Bruun Rasmussen auktion 825, 29. november 2011, nr. 55. Gentagelsen malet samme år tilhører Statens Museum for Kunst, inv.nr. KMS364.

¹² Constantin Hansen.

¹³ Statens Museum for Kunst, inv.nr. KMS1072.

¹⁴ Wilhelm Marstrand.

¹⁵ F.C. Krohn.

¹⁶ Dvs. John Adams og Heatfield, jævnfør Rørbyes regnskab over indtægter fra solgte værker.

¹⁷ En græsk guitarfabrikant.

¹⁸ En tyrkisk notarius opsætter en kontrakt imellem en mand og en kone. Scenen er foran moskeen i Top-Hanha i Constantinopel.

¹⁹ Christian Frederik Holm.

²⁰ Jørgen Hansen Koch.

²¹ Ida Athalia Rørbye.

²² Károly Markó.

²³ Mikhail Lebedev.

²⁴ Dietrich Wilhelm Lindau.

²⁵ Ferdinando Cavalieri.

²⁶ Michelangelo Buonarroti.

²⁷ Se dagbogen 28. december 1836.

²⁸ Xavier Sigalon.

²⁹ Bertel Thorvaldsen.

³⁰ Johann Martin von Wagner.

³¹ Gregor XVI.

³² J.L. Lund.

³³ Adam Müller.

W. Lloyd.

940
Rom den 25ten März 1837

940

[illegible]

[illegible]

[illegible]

